

„Paber lõped mul läest, sellepäras t ei wõi tāna pikes malt kirjutada; südames elab kül veel mittu mõttet, aga jäägu nemad parem rääsimata, sest üks wana sõna ütleb: rääsimine on hea, vaitolemine parem. — Raha ei ole mul sedapuhku tarvis, sest lobunt kaasa wõetud kopikad on enamist föik allee. Hoidke, mis teie fätte jäisn, sunni mul raha peaks puuduma. Ühelge pälju iuhat tervisid föigile, kes mind ei ole unuotanud. Jumalaga!

Serpuhovi kreisis, Moesau kubermangus.

Teie truu ja tānulik töver

Hans Wirtz.

Kasõ nāvalot pārast jaanipäawa tuli Peeter Möistand Ülewainu pererahwast tüki aja pārast jälle maatama, tōi ühilase surnu sõnumid, sest nende wana sūla koolmeister Mein Nof, kes juba mittu aastat rindu põdes ja tānawu kewadest seie saadik enam sängist wālia ei peasnud, oli eile hommislu sūt ilmast ãrakutsutud. Vila rooste pārava tōo ja fiduri terwiise peale wōis igamees temale publamist soorvida, seda enam fui tema wiimisel aastabel wanuse ja waese terwiise pārast ammetit enam ei joudnud ülespidada. Meie peremeedôte jut wenis pīlemalt kooliosjade peale ja sūnnitas kūsimist, kust uut koolmeistrit sūgisels pidi leitama. Möistand ütles: „Koolmeistri leidmine teeb mulle palju wähem muret, kui tema földus, sest et meie päivil mehi küllaltie igal pool on, kes ammetisse siuvad, kui lusfil lejels jaanub kohast kuulewad, olgu kohi kuda tahes, sellest ei peeta lugu, kui aage mehele ameti nime saab. Kus ülemat seadust mõõda kooli wähem pool aastat peetassee ja teise pikema poole aasta sees laetsele unustuse aega antasse, seal ei wõi föide osavam koolmeister suurt waimuharimise tööd laoste kallal teha, waid peab sellega lepima, kui neid föide pimedamast tuumusest nii laugel leib, et laps nature selitama hakkab, waest wissi lugema ja fatekismuse öpetuse pāhā saab, et ta wassis wissi öpetaja ette ei astule. Kui kooli

aeg nōnda lühidelt wältab, ei tohita koolmeistrile rohlem valka anda, kui piisuke töö wäärt on, sest ees temal ole aega külast fui otsani leivo valusest pöllult muretseda ja talvel koolitamise föriwas midagi näpude tööd ettevööta, miëga endale peatoitu ja ihufattet muretsieb. Nōnda mõtlewad palju inimesed, ega tule nelj meeble, kuda ühel osavsal koolmeistril, kes ammetis truu tahab ollo, täieline mehe töö laste öpetamisega on. Tahab ta koolitamise föriwas midagi muud toimetamist edasi osada, siis läbäb üks osa tähele panemist laste sebia nurja, sest et koolmeister aga poolle waimuga laste juures on.“ Pöllupap arwas, selle vasta ei olla wōimalik midagi teba, sest ajsa ei wōida enam teisite kāanda kuda korra oli jalule seatud. „Ei, wennike!“ — lootsid Möistand — „minu arvates nātab lugu sūn hoopis teisite. Esimene koolide seadmise aeg meie maal sündis priuse suulutamisel, siis rohsem kõpimedust ja tuimust igal pool leiti kui praegu, ja kui mõnel mööslitumul hinnu oleks olnud last paremalt lasta juhatada, siis keelas ieda februs, et seda ei wōinud teba. Seaduse andjad pidid kooli alustama, et selle läbi rahvale rooskuse foorigat ei tuloks, mis nende nēdrad õlad ei jahaks konda, sest et muidu wōstaiõrumist mitmes paigas wōike sündida. Ligi poolle sāea aasta pārast on, tānu Jumalale! meie Eestirahwa kāruke hea tüki maad waljuse poole edasi läinud ja saab sedamööda kuda joud saewab iska laugemale joudma, sest et midagi keeldust ei ole üht ajsa paremine teha, kuda füsiud eli. Seadus sunnib meid maan ja sirtsu teed parandama, mis igal pool aastalt paremaks lähavad; kui nūud kūlateede pārost fundi ei ole, et neit peame parandama, siis ei ole nende parandamine kaa kusagil ãrafelatud. Just nūsama sugune järg on kaa koolidega. Kui meil joud ja aeg kannab, lastele osavamat koolmeistrit väljado, kooli aega paar suud pīlendada ja lastele täielikuks öpetust anda, siis ei tule meid ledagi seal juures keelama, sest et meie seda teiste kulu peale ei tee, waid föid omast taaskust massame. Minu arvates ei oleks suvel enam fui